

Gemeenteraad

Besluit

GOEDGEKEURD

Zitting van 17 oktober 2023
Beleidsdomein Interne Zaken -
Secretariaat

2 2023_GR_00105 **Goedkeuring definitieve beslissing tot samenvoeging van de stad Tongeren en de stad Borgloon**

Samenstelling:

Aanwezig:

Danny Deneuker, voorzitter; Eric Awouters, schepenen; Ludo Dedrij, raadslid; Jo Feytons, burgemeester; Lotje Ory, raadslid; Jeroen Bellings, schepenen; Veronique Smets, raadslid; Loes Ory, schepenen; Marilou Vanmuysen, raadslid; Jo Dardenne, raadslid; Wim Lambrechts, raadslid; Kim Mommen, schepenen; Marie-Berte Leunen, raadslid; Frank Toppets, raadslid; Inge Robeyns, raadslid; Greet Baldewijns, raadslid; Annelies Feytons, raadslid; Jos Claes, raadslid; Vera Leemans, algemeen directeur

Afwezig:

rudi Deroulou, raadslid; Shana Schoubben, raadslid; Joke Feytons, raadslid

Beschrijving

Argumentatie

Voorafgaand aan de hierna vernoemde principiële beslissing van de gemeenteraad van stad Borgloon houdende de de goedkeuring van de principiële beslissing tot samenvoeging van de stad Tongeren en de stad Borgloon, werden in stad Borgloon de volgende beslissingen genomen.

- Het besluit van het college van burgemeester en schepenen van 27 oktober 2020 betreffende de visietekst in verband met de vrijwillige samenvoeging van gemeenten waarbij de burgemeester en de algemeen directeur ermee belast worden om de eerste contacten te leggen met de aangrenzende gemeenten en de bereidheid tot fusie af te toetsen.
- Het besluit van het college van burgemeester en schepenen van 24 november 2020 om een bestuurskrachtanalyse uit te voeren samen met alle gemeenten van de politiezone kanton Borgloon. - Het besluit van het college van burgemeester en schepenen van 2 februari 2021 betreffende de gunning van de bestuurskrachtanalyse van de gemeenten van de politiezone aan CC Consult.
- Het besluit van het college van burgemeester en schepenen van 27 juli 2021 inzake de conclusie naar aanleiding van het rapport bestuurskrachtanalyse van CC Consult van de 5 gemeenten van de politiezone waaruit blijkt dat de fusie tussen deze gemeenten niet realiseerbaar is maar er wel positieve gesprekken gevoerd zijn in het kader van een fusie met de stad Tongeren.
- Het besluit van de gemeenteraad van 2 september 2021 waarbij er kennis werd genomen

van de bestuurskrachtanalyse van de gemeenten Alken, Borgloon, Heers, Kortesseem en Wellen.

Via de stad Tongeren werd voorafgaand aan deze principiële beslissing een haalbaarheidsstudie uitgevoerd door Ernst & Young (EY). Belfius maakte een financieel profiel van de potentiële fusiegemeente. De bevindingen en vaststellingen uit deze beide studies lagen mee aan de grondslag van de principiële beslissing van de Gemeenteraad.

In zitting van 30 augustus 2021 keurde de Gemeenteraad van Tongeren de vrijwillige samenvoeging van de stad Tongeren en de stad Borgloon met als beoogde samenvoegingsdatum 1 januari 2025 principieel goed. De Gemeenteraad van de stad Borgloon nam dezelfde beslissing in zitting van 2 september 2021.

Met de principiële beslissing werd het startschot gegeven om een mogelijke fusie tussen beide steden in een intensief traject nader te onderzoeken met het oog op een definitieve goedkeuring van het gezamenlijk voorstel tot samenvoeging door beide Gemeenteraden en indiening van dit voorstel bij de Vlaamse regering uiterlijk op 31 december 2023.

Hierna werd de voorbereiding van de definitieve beslissing tot samenvoeging voortgezet onder coördinatie van de beide algemeen directeurs.

De algemeen directeur van de stad Tongeren werd aangeduid als algemeen directeur-coördinator. De algemeen directeur van de stad Borgloon ondersteunt hem.

De financieel directeur van de stad Tongeren werd aangeduid als financieel directeur-coördinator. De financieel directeur van de stad Borgloon en de adjunct-financieel directeur van de stad Tongeren ondersteunen hem.

Er werd een stuurgroep opgericht die paritair samengesteld werd uit leden van de managementteams van Tongeren en Borgloon.

Er werden 16 duogroepen gevormd bestaande uit leidinggevendenden uit beide steden die per beleidsdomein de fusie voorbereiden. In eerste instantie werd vooral ingezet op het maken van een inventaris van mensen en middelen waarover diensten beschikken, van welke reglementen er bestaan en welke producten er aangeboden worden. In een tweede fase werd een gemeenschappelijke productencatalogus opgemaakt.

Uit deze duogroepen kwamen ook concrete voorstellen tot samenwerking waarvan er heel wat voorafgaand aan de inwerkingtreding van de fusie al opgestart of gerealiseerd werden.

De NV Idea Consult werd aangesteld voor de opmaak van een strategisch kader. Met raadsleden en leidinggevendenden van beide steden werd in Toekomstlabs gewerkt aan dit visiedocument. Het strategisch kader werd inmiddels op 26 september 2022 goedgekeurd door de Gemeenteraad van Tongeren en op 27 september 2022 door de Gemeenteraad van Borgloon.

CC Consult/Probis werd aangesteld om een organisatiemodel voor een fusie van de twee openbare woonzorgcentra (WZC De Motten in Tongeren en WZC Bloesemhof in Borgloon) uit te werken. De studie werd afgerond en ter kennis gebracht van de Colleges van Tongeren en Borgloon.

BV Mondea werd aangesteld om een organogram voor de nieuwe fusiestad op te maken. De opdracht werd nog niet afgerond.

BV Mondea werd eveneens aangesteld om een nieuwe rechtspositieregeling en een nieuw arbeidsreglement op te stellen. Het nieuwe rechtspositiebesluit goedgekeurd door de Vlaamse

regering dient hierbij als uitgangspunt. De opdracht werd nog niet afgerond.

De firma Connect Hasselt werd aangesteld als communicatiebureau in het kader van het te doorlopen fusietraject waarbij zij een communicatieplan opstellen, alsook een fusiewebsite creëren.

NV Idea Consult werd aangesteld om het inspraak- en participatietraject te begeleiden. Het participatietraject bestond uit twee algemene infomomenten, een doorlopende online bevraging en vier themacafés (dienstverlening - economie - dorpen en toerisme, cultuur en landschappen). Het rapport over het inspraak- en participatietraject werd ter kennis gebracht van de Colleges van Tongeren en Borgloon.

Overigens waren er naast dit participatietraject ook frequente communicaties via de Stadskrant en was er een fusiekrant en een gemeenschappelijke fusiewebsite.

BDO werd gevraagd om een simulatie te maken van het meerjarenplan van de fusiestad. Uit deze simulatie bleek dat een vermindering van de aanvullende personenbelasting van 7,9 procent naar 7,1 haalbaar is en dat er ruimte is om de algemene milieubelasting af te schaffen in Tongeren. Belangrijk is bovendien dat ondanks de gesimuleerde belastingvermindering zowel het beschikbaar budgettaire resultaat als de autofinancieringsmarge gunstiger evolueren dan in de huidige 'AS IS'-situatie in beide steden afzonderlijk. De simulatie werd ter kennis gebracht van de Colleges van Tongeren en Borgloon.

Op basis van de resultaten van deze voorbereidende studies en andere werkzaamheden blijkt dat er meer dan voldoende argumenten zijn om te beslissen tot een fusie en dit van de stad Tongeren met de stad Borgloon :

- de Vlaamse regering wil tot minder maar sterkere en bestuurskrachtige gemeenten komen. De steden Tongeren en Borgloon willen hierin zelf proactief een rol spelen, eerder dan in de toekomst misschien een opgelegd fusieproces te moeten ondergaan;
- de Vlaamse regering stimuleert gemeentelijke fusies o.a. via een schuldovername, een garantieregeling voor verschillende fondsen en een tijdelijke verhoging van het aantal uitvoerende mandatarissen;
- gemeentelijke samenwerking heeft niet dezelfde voordelen als een fusie aangezien er dan geen schuldovername of verhoogde tussenkomst uit het Gemeentefonds is. De efficiëntievoordelen zijn ook beperkter. Bovendien is de besluitvorming in een samenwerking complexer aangezien de bestuursorganen van beide partnergemeenten gelijklopende beslissingen moeten nemen;
- de Vlaamse regering heeft met het besluit van 29 januari 2021 de schuldovername enkel geregeld voor fusies die doorgaan in deze legislatuur. Voor fusies na 1 januari 2025 is er geen schuldovername voorzien;
- Tongeren en Borgloon telden op de referentiedatum voorzien in het besluit van de Vlaamse regering van 29 januari 2021 samen 42.834 inwoners. De nieuwe fusiestad krijgt hierdoor de maximale schuldovername van 500 euro per inwoner. In totaal bedraagt de schuldovername bijgevolg 21.417.000 euro.
- Ingevolge de intenties tot fusie van niet alleen Tongeren en Borgloon maar ook van Hasselt en Kortesseem en van Bilzen en Hoeselt wordt de kaart van Zuid-Limburg compleet hertekend met 4 grote steden die aan elkaar grenzen (in volgorde volgens inwonersaantal) nl. het samengevoegde Hasselt-Kortesseem, het samengevoegde Tongeren-Borgloon, het samengevoegde Bilzen-Hoeselt en Sint-Truiden. Daarnaast blijven er enkel een aantal kleinere gemeenten. Het is bijgevolg belangrijk dat Tongeren en Borgloon proactief een rol opnemen in deze hertekening van Zuid-Limburg;

- de nieuwe fusiestad Tongeren-Borgloon zal de vierde grootste stad zijn na Hasselt, Genk en Beringen en bijgevolg binnen Limburg een sterkere positie kunnen opnemen dan vandaag;
- de nieuwe fusiestad zal ook de grootste regionale centrumstad in Limburg worden;
- de nieuwe fusiestad zal door de schaalvergroting meer slagkracht hebben om actuele ontwikkelingen en uitdagingen in een snel veranderende samenleving aan te pakken (digitalisering, klimaat, situaties zoals Covid, de opvang van Oekraïners, de energiecrisis,...);
- de fusie Tongeren-Borgloon komt in de praktijk neer op een fusie van dertig dorpen met elk hun eigenheid. Het risico op verlies van die eigenheid is grotendeels uitgesloten door het unieke fusieconcept. Een doorgedreven dorpenbeleid zal aan slagkracht winnen in een fusiegemeente meer dan in elk van de twee gemeenten apart en zonder dat dit afbreuk heft te doen aan de handelskernen in de steden.
- de nieuwe fusiestad zal door de schaalvergroting in staat zijn gemakkelijker gekwalificeerd personeel aan te trekken om de dienstverlening naar de inwoners en bedrijven verder uit te bouwen. Dienstverlening die steeds meer multikanaal wordt (fysiek, telefonisch of digitaal). Ingevolge de fusie zullen er voor de inwoners, twee locaties zijn waar zij terecht kunnen, er zullen ruimere openingsuren zijn en meer late avondopeningen van de administratieve diensten. Eénmansdiensten met de daaraan verbonden risico's verdwijnen;
- hoewel het budgettaire aspect niet de voornaamste drijfveer voor een fusie mag zijn, zal de nieuwe fusiestad financiële zuurstof krijgen omwille van de schuldovername, de hogere tussenkomst uit het Gemeentefonds, de lagere kost voor mandatarissen en (op termijn) decretale graden, de synergievoordelen op het vlak van werking en personeel;
- deze financiële ruimte kan door de nieuwe fusiestad aangewend worden om de belastingen te verlagen, om nog meer te investeren, om op een kwaliteitsvolle manier te kunnen voldoen aan noden en behoeften van de inwoners, om de dienstverlening nog verder te verbeteren, om een dorpenbeleid te voeren, .. ;
- Tongeren en Borgloon zijn op diverse domeinen complementair (bv toerisme, cultuur, erfgoed, natuur, economie,...) en zullen mekaar daardoor ook versterken;
- Tongeren en Borgloon werken nu reeds op diverse vlakken samen bv. gezamenlijk voeren van overheidsopdrachten, gezamenlijke selecties van personeel, gezamenlijke promotie van het toeristisch aanbod, culturele programmatie (MoMeNT), bereiding van maaltijden voor de beide woonzorgcentra,.... De bibliotheken werken ook reeds intens samen;

Op vraag van een aantal inwoners van Tongeren werd op 3 september 2023 in Tongeren een volksraadpleging georganiseerd waarop de vraag '*Bent U voor een fusie van de stad Tongeren met de stad Borgloon : ja of neen?*' werd voorgelegd. Conform de Vlaamse decreetgeving is de deelname aan een volksraadpleging niet verplicht en is het resultaat niet bindend.

Voor deze volksraadpleging daagden 5.449 stemgerechtigden op, wat overeenstemt met 17,02 procent van de inwoners (de drempel was 10 procent van de inwoners) of 20,16 procent van de stemgerechtigden. 79,84 procent van de stemgerechtigden (wat overeenstemt met 21.586 kiezers) heeft beslist niet deel te nemen aan de volksraadpleging. 4.214 stemgerechtigden brachten een neen-stem uit. Wat overeenstemt met 77,34 procent van de uitgebrachte stemmen. Dit betekent dat 15,6 procent van de stemgerechtigden 'neen' stemde.

Hoewel deze opkomst beduidend lager ligt dan in recente volksraadplegingen over hetzelfde thema in Ruiselede, Zwijndrecht en Borsbeek waar de opkomst zich rond de 30 zelfs 35 procent situeerde, beschouwt het College van burgemeester en schepenen van Tongeren de uitslag als een belangrijk signaal. Het College neemt zich dan ook voor om bijkomende inspanningen te leveren om het draagvlak voor de fusie te vergroten.

De democratisch verkozen Gemeenteraad van Tongeren heeft op 30 augustus 2021 op basis van een aantal rationele argumenten de principiële beslissing tot fusie met de stad Borgloon genomen. De gemeenteraad van Borgloon nam dezelfde beslissing in zitting van 2 september 2021. Deze argumenten werden in de loop van de voorbije twee jaar, zoals in deze overwegingen uitgebreid aangetoond, verder uitgediept en verfijnd.

Er zijn bijgevolg voldoende elementen voorhanden om de beide Gemeenteraden te vragen een definitieve beslissing te nemen over het voorstel tot vrijwillige samenvoeging (fusie) van de stad Tongeren en de stad Borgloon.

Juridische grond

Het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (DLB), in het bijzonder artikel 345, 345/1 en 346.

Het besluit van 30 augustus 2021 van de gemeenteraad van Tongeren en het besluit van 2 september 2021 van de gemeenteraad van Borgloon betreffende de goedkeuring van de principiële beslissing tot samenvoeging van de stad Tongeren en de stad Borgloon.

Het besluit van 27 juni 2022 van de gemeenteraad van Tongeren en het besluit van 28 juni 2022 van de gemeenteraad van Borgloon betreffende de goedkeuring van de vrijwillige samenwerkingsovereenkomst met betrekking tot de voorbereiding van de vrijwillige samenvoeging van de lokale besturen Tongeren en Borgloon.

Het besluit van 26 september 2022 van de gemeenteraad van Tongeren en het besluit van 28 september 2022 van de gemeenteraad van Borgloon betreffende de goedkeuring van de nota 'Tongeren en Borgloon maken samen de toekomst. Strategisch kader voor het fusietraject'.

Regelgeving: bevoegdheid

Het decreet lokaal bestuur van 22 december 2017, latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten

Financiële en beleidsinformatie

Financiële informatie

De samenvoeging zal door de combinatie van een schuldovername door de Vlaamse overheid, de verhoogde tussenkomst van uit het Gemeentefonds, de verminderde kost van de politieke organen en de efficiëntiewinsten op diverse domeinen een gunstig effect hebben op de financiële toestand van de nieuwe samengevoegde gemeente. Hierdoor ontstaat ruimte om de gemeentebelastingen te verlagen en verder te investeren.

Stemming op het agendapunt

Goedkeuring definitieve beslissing tot samenvoeging van de stad Tongeren en de stad Borgloon
Goedgekeurd door de gemeenteraad met

- 15 stemmen voor: Eric Awouters; Greet Baldewijns; Jeroen Bellings; Jos Claes; Jo Dardenne; Ludo Dedrij; Danny Deneuker; Jo Feytons; Annelies Feytons; Kim Mommen; Lotje Ory; Loes Ory; Inge Robeyns; Veronique Smets; Frank Toppets

- 3 stemmen tegen: Wim Lambrechts; Marie-Berte Leunen; Marilou Vanmuysen

Besluit

Artikel 1

Stad Borgloon - Gemeenteraad van 17 oktober 2023 - 2023_GR_00105 : Goedkeuring definitieve beslissing tot samenvoeging van de stad Tongeren en de stad Borgloon

De gemeenteraad hecht zijn definitieve goedkeuring aan het gezamenlijke voorstel tot vrijwillige samenvoeging van de stad Tongeren met de stad Borgloon.

Artikel 2

De beoogde samenvoegingsdatum is 1 januari 2025.

Artikel 3

De grens van de nieuwe gemeente bestaat uit de buitengrenzen van de samengevoegde gemeenten Tongeren en Borgloon, zoals bijgehouden door de Administratie Opmetingen en Waarderingen binnen de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie van de Federale Overheidsdienst Financiën. De binnengrens tussen de samengevoegde gemeenten vervalt.

Artikel 4

Het voorstel van naam voor de nieuwe gemeente is Tongeren-Borgloon.

Artikel 5

De Vlaamse regering wordt in kennis gesteld van dit gezamenlijk voorstel tot samenvoeging uiterlijk op 31 december 2023.

Namens de Gemeenteraad

Algemeen directeur

Voorzitter

Vera Leemans

Danny Deneuker

Bijlagen

1. 20230419 stavaza duogroepen Tongeren Borgloon.pdf
2. 20230417 synthese participatie.pdf
3. 20230320-Tongeren-Borgloon-eindrapport.pdf
4. simulatie Tongeren-Borgloon 20230510 simulatie 3.pdf